

Dosarul nr. 2ra-583/19

Prima instanță: Jud. Chișinău, sediul Buiucani (jud. E. Cojocari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, L. Pruteanu, V. Buhnaci)

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Nina Vascan
Iurie Bejenaru
Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomșa și
Constantin Pojoga împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la
constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, constatarea
violării art. 6 par. 1 CEDO și încasarea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de Pavel Tomșa și Constantin Pojoga și s-a menținut hotărârea din
27 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă:

La 23 ianuarie 2018, Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au depus cerere de chemare
în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la
constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, constatarea
violării art. 6 par. 1 CEDO și încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că, la data de 7 decembrie 2012 s-au
adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată
„Gulevitr” privind încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral. Prin hotărârea
din 26 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea reclamanților a fost
respinsă. La 13 martie 2017, Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au depus cerere de apel
împotriva hotărârii primei instanțe, prin care au solicitat casarea acesteia cu pronunțarea
unei noi hotărâri de admitere a acțiunii. Prin încheierea din 17 mai 2017 a Curții de Apel
Chișinău a fost respinsă cererea privind repunerea în termen a apelului, acesta fiind
restituit ca tardiv. La data de 9 iunie 2017, Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au declarat
recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei
noi încheieri de repunere în termenul de declarare a apelului sau de restituire a cauzei

spre judecare în instanța de apel. Prin decizia din 30 august 2017 a Curții Supreme de Justiție a fost respins recursul declarat de Pavel Tomșa și Constantin Pojoga și s-a menținut încheierea din 17 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au menționat că, cauza civilă sus specificată a fost examinată în instanțele judecătorești într-un termen de patru ani, opt luni și 24 zile, pe când acesta urma să fie soluționată în cel mult câteva luni.

Reclamanții au afirmat că, din cauza tergiversării examinării cauzei pe un termen îndelungat au suportat suferințe psihice, fiind stresați și fizic, au fost umiliți și oboșiți reieșind din necesitatea de a sta multe zile în șir sub ușile instanțelor de judecată în așteptarea examinării cauzei, ședințele de judecată fiind amânate la intervale mari de timp.

Au solicitat constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, constatarea violării art. 6 par. 1 din CEDO și încasarea prejudiciului moral în cuantum de 20 000 de Euro/pentru fiecare reclamant.

Prin hotărârea din 27 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Pavel Tomșa și Constantin Pojoga și s-a menținut hotărârea din 27 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

La 25 ianuarie 2019 Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au declarat recurs împotriva deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului au indicat că, consideră hotărârile contestate neîntemeiate și ilegale, deoarece la adoptarea acestora instanțele de judecată au interpretat eronat dispozițiile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Au menționat că, acțiunea care a fost examinată într-un termen îndelungat, obiect al cărui este încasarea datoriilor salariale, are o însemnătate mare pentru ei, circumstanțe ce nu au fost luate în considerare de către instanțele de judecată.

Au explicat că, decizia instanței de apel este una nemotivată, concluziile fiind expuse într-o formă evazivă, incertă, neavând putere de convingere, fără a fi dată o apreciere cuvenită pretențiilor formulate noi în raport cu materialele existente la dosar, precum și a normelor de drept ce reglementează acest aspect, fapt ce contravine prevederilor art. 239, 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

Mai mult, în opina recurenților remarca instanței de apel din decizie precum că reclamanții/apelanții au acceptat în mod tacit târăgănarea examinării cauzei nu corespunde realității, deoarece, pe parcursul examinării cauzei au depus două cereri de recuzare, în care în mod special s-a invocat motivele târăgănării, însă acestea au fost respinse.

Au explicat că, instanța ierarhic inferioară, judecând apelul declarat a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În drept, și-au întemeiat recursul în temeiul dispozițiilor art. 118 alin. (3), 239-240, 373, 429-432, 436-437, 445 alin. (1) lit. b), c) din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din CEDO.

Recurenții au solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 noiembrie 2018, dar date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurenți la dosar lipsesc.

Astfel, recursul declarat la data de 25 ianuarie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

La 27 februarie 2019, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului cererea de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Până la examinarea recursului careva referințe nu au parvenit.

Prin încheierea din 27 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, a fost considerat admisibil, fiind transmis în Colegiul lărgit pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, urmează a fi admis cu casarea deciziei din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 27 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația

procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Astfel, prin prisma normelor de drept citate supra, doar întârzierile imputabile autorităților judiciare competente pot avea ca consecință eventuala constatare a depășirii unui termen rezonabil în care trebuia să fie judecată cauza, iar aprecierea și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil, se face luând în considerare încălcările comise din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Art. 13 CEDO prevede că, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Prin urmare, la data de 23 ianuarie 2018, Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au înaintat prezenta acțiune împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, constatarea violării art. 6 par. 1 CEDO și încasarea prejudiciului moral.

Instanțele ierarhic inferioare au emis hotărârile sus menționate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând situația de fapt în prezenta cauză, în raport cu înscrisurile anexate la dosar, coroborate cu normele de drept material pertinente cauzei, menționează că este neîntemeiată concluzia primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

În favoarea concluziei date se reține următoarele.

Conform art. 4 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

În susținerea poziției sale de respingere a pretențiilor, Ministerul Justiției a Republicii Moldova a invocat raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Gulevitr” cu privire la încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral, prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Din raportul sus enunțat anexat la materialele cauzei se denotă că, la data de 7 decembrie 2012 Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Gulevitr”, prin care au solicitat încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral (f.d.10-11).

Tot, din același raport rezultă că, cauza civilă nr. 2-350/14 a lui Pavel Tomșa și Constantin Pojoga a fost repartizată judecătorului Valeriu Efros, ulterior, fiind primită pe rol și fixată ședința de judecată pentru data de 19 februarie 2013.

În ședința de judecată din 19 februarie 2013 s-au prezentat reclamantii Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, precum și reprezentantul pârâtului Ion Guzun, care a solicitat amânarea examinării cauzei, demersul acestuia fiind admis cu amânarea ședinței pentru data de 16 aprilie 2013.

La ședința din 16 aprilie 2013, s-au prezentat participanții la proces, instanța de judecată dispunând amânarea ședinței pentru data de 12 iunie 2013, din motivul acordării reclamanților termen pentru a lua cunoștință de actele anexate la materialele dosarului, precum și reprezentantul pârâtului Dumitru Josan a fost obligat de a pregăti în scris referință asupra cererii de chemare în judecată.

La data de 12 iunie 2013, în cadrul ședinței de judecată s-au prezentat reclamantii Pavel Tomșa și Constantin Pojoga. Însă, nu s-a prezentat reprezentantul pârâtului, care a depus cerere de amânare a ședinței, astfel examinarea cauzei fiind amânată pentru data de 3 septembrie 2013.

În ședința de judecată din 3 septembrie 2013 s-au prezentat reclamantii Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, reprezentanții pârâtului Dumitru Josan și Guzun Ion. Instanța de judecată a acordat termen părții reclamante de a face cunoștință cu referința înaintată, fiind amânată examinarea cauzei pentru data de 8 noiembrie 2013.

La ședința de judecată din 8 noiembrie 2013 s-au prezentat toți participanții la proces. În cadrul acestei ședințe reclamantul Pavel Tomșa a înaintat cerere de recuzare judecătorului Valeriu Efros, care a fost respinsă ca neîntemeiată, examinarea cauzei fiind stabilită ulterior pentru data de 17 decembrie 2013.

În cadrul ședinței de judecată din 17 decembrie 2013 s-au prezentat toți participanții la proces. Au fost anexate la materialele cauzei referința prezentată de către reprezentantul pârâtului și unele înscrisuri precum listele de plată ale salariaților. A fost admis demersul reclamantului Pavel Tomșa de a-i fi acordat termen de a lua cunoștință de referința și înscrisurile prezentate, fiind amânată examinarea cauzei pentru data de 21 februarie 2014.

La ședința de judecată din 21 februarie 2014 s-au prezentat toți participanții la proces. De către reclamantii Pavel Tomșa și Constantin Pojoga a fost depusă cerere de recuzare a judecătorului Valeriu Efros, care prin încheierea din 26 februarie 2014 a fost respinsă ca neîntemeiată, examinarea cauzei fiind stabilită pentru data de 27 mai 2014.

În ședința de judecată din 27 mai 2014 s-au prezentat toți participanții la proces, iar instanța a admis demersul participanților de a fi invitat în calitate de martor contabilul Aurica Stamati, în legătură cu ce s-a anunțat întreruperea ședinței pentru data de 26 iunie 2014.

La ședința de judecată din 26 iunie 2014 nu s-au prezentat reprezentantul reclamanților și reclamantul Pavel Tomșa, care a depus prin intermediul cancelariei cerere de amânare a ședinței de judecată, din motiv de boală. În legătură cu faptul dat, cât și din motivul aflării judecătorului în concediu anual de odihnă s-a anunțat întreruperea ședinței de judecată până la data de 17 septembrie 2014.

La ședința de judecată din 17 septembrie 2014 s-au prezentat toți participanții la proces. Reclamanții au înaintat cerere privind suspendarea procesului până la soluționarea de către Procuratura Centru mun. Chișinău, a plângerii referitor la prezentarea de către Societatea cu Răspundere Limitată „Gulevitr” în instanță a unor documente cu semne de falsificare. Instanța de judecată a admis demersul înaintat, fiind dispusă suspendarea examinării cauzei.

La data de 21 decembrie 2015, în legătură cu numirea judecătorului Valeriu Efros în funcție de judecător la Curtea de Apel Chișinău, a fost dispusă redistribuirea aleatorie a cauzei prin Intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, aceasta fiind repartizată repetat judecătorului Irina Maxim.

La 24 decembrie 2015 judecătorul Irina Maxim a acceptat în procedură cererea de chemare în judecată, stabilind ședința pentru data de 11 martie 2016. Întrucât, la data de 11 martie 2016 judecătorul Irina Maxim se afla în concediu anual de odihnă, examinarea cauzei a fost amânată pentru data de 20 aprilie 2016.

Ulterior, la data de 28 martie 2016, conform art. 124 alin. (1) din Codul muncii, judecătorului Irina Maxim i s-a acordat concediu de maternitate.

Prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 13 aprilie 2016 a fost dispusă redistribuirea aleatorie a cauzei prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Cauzelor, aceasta fiind repartizată judecătorului Sergiu Stratan.

La 25 aprilie 2016 judecătorul Sergiu Stratan a acceptat în procedură cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga cu privire la încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral, ședința de judecată fiind stabilită pentru data de 1 iunie 2016.

Ulterior, ședința de judecată din 1 iunie 2016 nu a avut loc, deoarece, conform hotărârii Guvernului nr. 674 din 31 mai 2016 ziua de 1 iunie 2016 s-a considerat zi de odihnă, în legătură cu aceasta fiind modificată data ședinței de judecată pentru 6 iulie 2016.

La ședința de judecată din 6 iulie 2016 s-au prezentat reclamanții, dar nu s-a prezentat reprezentantul pârâtului, care prin intermediul cancelariei a depus cerere de amânare a examinării cauzei. Instanța a admis demersul acestuia, ședința de judecată fiind amânată pentru data de 14 septembrie 2016.

Ședința de judecată preconizată pentru data de 14 septembrie 2016 nu a avut loc, întrucât judecătorul Sergiu Stratan se afla la un seminar, examinarea cauzei fiind amânată pentru data de 28 septembrie 2016.

În ședința de judecată din 28 septembrie 2016 s-a prezentat reprezentantul reclamanților, care a solicitat acordarea unui termen în vederea depunerii cererii de concretizare dactilografiate. Nu s-a prezentat reprezentantul pârâtului. În legătură cu solicitarea reprezentantului reclamanților, ședința de judecată a fost amânată pentru data de 31 octombrie 2016.

La ședința de judecată din 31 octombrie 2016 s-au prezentat reclamanții Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, însă nu s-au prezentat reprezentantul reclamanților și nici reprezentantul pârâților. În cadrul acestei ședințe, reclamanții au solicitat amânarea examinării cauzei din motivul absenței avocatului acestora și ținând cont de faptul că din

partea reclamațiilor a fost depusă cererea de concretizare a cerințelor, instanța de judecată a dispus amânarea examinării cauzei pentru data de 29 noiembrie 2016.

La ședința de judecată din 29 noiembrie 2016 s-a prezentat reclamantul Pavel Tomșa. Nu s-au prezentat reclamantul Constantin Pojoga, reprezentantul reclamațiilor cât și cel al pârâtului. Întrucât reprezentantul reclamațiilor lipsea, cât și reclamantul Pavel Tomșa se simțea rău, la cererea acestuia, examinarea cauzei a fost amânată, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 16 ianuarie 2017.

La ședința de judecată din 16 ianuarie 2017 nu s-au prezentat reclamații, care au solicitat instanței examinarea cauzei în lipsă, nu s-a prezentat nici reprezentantul pârâtului fiind înștiințat legal, instanța a dispus examinarea cauzei în lipsa participanților, finalizând cercetarea judecătorească, a anunțat întrerupere până la data de 26 ianuarie 2017 pentru a oferi posibilitatea participanților de a se pregăti de etapa susținerilor orale.

La ședința de judecată din 26 ianuarie 2017 participanții la proces nu s-au prezentat, fiind pronunțat dispozitivul hotărârii.

La data de 13 martie 2017 Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii instanței de fond, în aceeași zi cauza fiind expedită în adresa Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 17 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea lui Pavel Tomșa și Constantin Pojoga cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și s-a restituit cererea de apel ca fiind depusă în afara termenului legal.

La data de 09 iunie 2017 Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au depus cerere de recurs la Curtea Supremă de Justiție, care la data de 9 august 2017 a fost repartizată judecătorului Mariana Pitic.

Prin decizia din 30 august 2017 a Curții Supreme de Justiție a fost respins recursul declarat de Pavel Tomșa și Constantin Pojoga cu menținerea încheierii din 17 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului la art. 6 § 1 prevede că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Însăși necesitatea examinării pricinii într-un termen rezonabil reiese și din dispozițiile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.87 din 21 aprilie 2011, cât și din art. 4 din Codul de procedură civilă, care notează că sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sunt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale

societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Respectiv, prin adoptarea normelor naționale și aderarea la CEDO statul și-a asumat obligația de a organiza un sistem judiciar în așa fel încât acesta să răspundă tuturor exigențelor acestor norme, inclusiv de a soluționa orice litigiu într-un termen rezonabil, dincolo de dificultățile generate de diverși factori care pot întârzia procedurile judiciare.

Deși legislația națională nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, instanța consideră că prin impunerea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului de justiție atât legislația națională, cât și cea internațională subliniază importanța faptului că justiția trebuie să fie administrată fără întârzieri de natură de a-i compromite eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea ansamblului serviciilor sale, inclusiv ale instanțelor de judecată.

Se reține că în cazul în care speța implică o anumită complexitate, trebuie menținut „justul echilibru” între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al bunei administrări ai justiției (cauza *Boddaert c. Belgiei*, decizia cu privire la admisibilitate din 12 octombrie 1992).

Art. 192 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, prevede că cauzele civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a autorităților relevante, importanța procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei se asigură de către instanță. Cauzele privind încasarea pensiei de întreținere, apărarea drepturilor și intereselor minorului, repararea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății ori prin deces, litigiile de muncă, contestarea actelor normative, a hotărârilor, acțiunilor sau inacțiunilor autorităților publice, ale altor organe și organizații, ale persoanelor oficiale și funcționarilor publici se judecă de urgență și în mod prioritar.

Obligarea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului justiției atât normele naționale cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv ale instanțelor judecătorești.

Totodată, conform jurisprudenței de referință degajată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (cauza *Frydlender c. Franței*, hotărârea Marei Camere din 27 iunie 2000).

În speță, se precizează că acțiunea civilă nr. 2-350/14 depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Gulevitr” cu privire la încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral, nu este una complexă, la examinarea litigiului nu au fost implicați un număr mare de părți, miza pentru reclamant este una înaltă reieșind din obiectul litigiului.

În condițiile date se reține că, termenul de examinare a acțiunii, la cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Gulevitr” cu privire la încasarea datoriilor salariale și a

prejudiciului moral (7 decembrie 2012 – 30 august 2017), nu a fost unul rezonabil, demonstrând un caracter temporal excesiv.

Mai mult, instanța de recurs constată că, în prezenta cauză urmează de aplicat legea ținând cont dintre proporționalitatea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil și drepturile procesuale a părților, or termenul de 4 ani și 8 luni de examinare a unei cauze civile de o astfel de categorie este un termen exagerat, care în mod evident aduce atingere drepturilor părților la proces, în special reclamanților.

Cât privește invocările instanțelor de judecată precum că termenul este justificat întrucât însuși părțile la proces au contribuit la tergiversarea cauzei prin faptul că din vina acestora au fost amânate ședințe de judecată, fiind depuse în acest sens cereri de amânare, Colegiul judiciar le apreciază critic, or, conform art. 9 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului.

Conform art.183 alin. (1) din Codul de procedură civilă, după ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește cauza pentru dezbateri judiciare, pentru a asigura judecarea ei justă și promptă, iar în temeiul art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Respectiv, în analiza celor relevate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia constatării încălcării dreptului lui Pavel Tomșa și Constantin Pojoga la examinarea cauzei civile, ce constituie un litigiu de muncă, în termen rezonabil.

În continuare, se menționează prevederile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, care statuează că în urma constatării încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Conform art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de

urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Colegiul lărgit menționează că, odată cu înaintarea acțiunii, în prezenta speță Pavel Tomșa și Constantin Pojoga au pretins și la compensarea prejudiciului moral în mărime de 20 000 de Euro/pentru fiecare reclamant.

La caz, instanța de recurs reține că, cuantumul prejudiciului moral pretins de către Pavel Tomșa și Constantin Pojoga în sumă de 20 000 de Euro/pentru fiecare reclamant este vădit disproporționat și excesiv în raport cu criteriile stabilite și principiul general al echității.

Or, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Totodată, la determinarea cuantumului prejudiciului moral se ține cont de miza (interesul) pentru reclamant, care relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Având în vedere că specificul cauzei civile nr. 2-350/14 se referă la litigiile de muncă, în speță miza pentru reclamanții Pavel Tomșa și Constantin Pojoga viza doar însăși examinarea cauzei civile, interesul acestora rezumându-se doar la soluționarea cât mai rapidă a unei acțiuni aflate pe rolul instanței de judecată.

Ținând cont de cele relatate și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare cauzate lui Pavel Tomșa și Constantin Pojoga, instanța de recurs dispune de a încasa din contul bugetului de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamanților/recurenților prejudiciul moral în mărime de 6 000 de lei/pentru fiecare reclamant, sumă care, în opinia instanței, poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanelor vătămate, la caz reclamanților Pavel Tomșa și Constantin Pojoga.

Cât privește pretenția reclamanților/recurenților privind constatarea violării art. 6 par. 1 CEDO, instanța de recurs o consideră neîntemeiată, întrucât instanțele de judecată au examinat cauza nr. 2-350/14 sus invocată sub toate aspectele, au verificat și au apreciat corect probele prezentate, au creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluțiile instanțelor ierarhic inferioare sunt rezultatul unei interpretări incorecte a normelor de drept material și procedural, bazate pe aprecierea eronată a probelor din dosar și, concluzionează de a admite recursul declarat

de Pavel Tomşa și Constantin Pojoga, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Pavel Tomşa și Constantin Pojoga.

Se casează decizia din 13 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 27 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Pavel Tomşa și Constantin Pojoga împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, constatarea violării art. 6 par. 1 CEDO și încasarea prejudiciului moral, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care se admite parțial acțiunea lui Pavel Tomşa și Constantin Pojoga.

Se constată încălcarea dreptului lui Pavel Tomşa și Constantin Pojoga la examinare în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-350/14, la acțiunea acestora împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Gulevitr” cu privire la încasarea datoriilor salariale și a prejudiciului moral.

Se încasează din contul bugetului de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Pavel Tomşa suma de 6 000 (șase mii) de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile.

Se încasează din contul bugetului de stat gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Constantin Pojoga suma de 6 000 (șase mii) de lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei civile.

În rest pretențiile se resping ca fiind neîntemeiate.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

judecătorii

Valeriu Doagă

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu